

Передплата на „Буковину“

платна в Чернівцях:

в Австро-Угорщині: на цілий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.

в Росії: на цілий рік 12 карбованців, на пів року 6 карб.

в інших державах: на цілий рік 40 фр., на пів року 20 франків.

Для міщан і селян буде виходити „Буковина“ раз на тиждень під неділю і коштувати буде на цілий рік 4 К., на пів року 2 К., на чверть року 1 К.

Поодинокі число 10 сотиків.

Оголошення коштують по 10 сотиків від одностальної стрічки або її місця дрібним друком (петит). При кількоразових або при річних замовленнях значний опуст.

БУКОВИНА

Орган української поступової партії на Буковині,

виходить щодня крім неділей і свят.

Редакція, адміністрація і експедиція

„Буковини“

в Чернівцях, ул. Петровича число 2.

Число телефону 176.

Адрес для телеграмів: „Буковина“, Чернівці.

В справах редакційних можна усно порозумівати ся що дня від 10—11. рано і 2—3. пополудни крім неділей і свят.

Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламації неопечатані вільні від порта. Рукописи авертає редакція лише за попереднім застереженням і залученням поштової належності.

Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотики від штуки.

Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

Ще слово оборони.

Д. Лозинський додає в ч. 33 „Діла“ ще кілька слів до своєї „розмови“ з нами де каже, що нам мабуть ще не зовсім ясна різниця межі радикальними ідеями в широкім а партійнім розумінню, коли ми д. Лозинського, анархіста, звемо радикалом в партійнім галицько-буковинським розумінню. Д. Л. вибачить, нам ся різниця зовсім ясна, ми не знали лише, що д. Л. анархіст а не радикал. Ось і весь наш гріх.

Д. Л. каже далі, що „Буковина“ не розуміє, що підставою внішньої політики є внутрішній розвиток суспільності, і коли радикальні ідеї відбили ся корисно на внутрішнім розвитку нашої суспільності, то невдач внішньої політики не можна приписувати радикальним ідеям, тільки іншим стороннім причинам, — в Галичині тій простій причині, що в міру розвитку нашої суспільності мусить кріпшати польський гнет, бо-ж се цілком польської політики здавити розвиток нашого народу, як перешкоду до відбудовання історичної Польщі.

Так розуміє д. Л. Ми-ж позволимо собі супроти сего вказати на різницю, яка по нашій думці є межі ідеями а способами здійснення тих ідей, себто межі провідними думками а тактикою в політиці. І на підставі сеї різниці, яку д. Л. затирає, сьміємо бути тої думки, що успіх політики залежний найбільш від тактики, значить від способу, в який ідеї здійснюємо. І тому то ми свята переконані, що радикальна тактика для нас непридатна, а що найменше передчасна бо, як сказано було, до такої борби наша суспільність ще не підготовлена, як слід, а по друге

та нерівна борба стає тим тяжшою, що якраз радикальний спосіб провадження тої боротьби дає ворогові хоч позірну нагоду і причину кликати собі на поміч можний чинник, яким є влада державна.

І особливо тим чином Поляки перемагають Русинів у Галичині і здійснюють свої ідеї зручною тактикою, помимо сили яку мають і так. А знов радикальна політика Чехів і Німців дає нам наглядний доказ на те, чого має надіятися від радикальної тактики такий же слабкий наслідок як наш. Тому то по нашій думці поступові ідеї, а навіть радикальні, могли мати благодатний вплив на внутрішній розвиток нашої суспільності, але успіх внішньої політики тої суспільності залежний не тільки від її внутрішнього розвитку, але безперечно й від способу, як вона провадить ту політику наверх. І в тім щирім переконанню „Буковина“ противна радикальній тактиці і пише те, що уважає за правду, в чім не захитали її й виводи д. Лозинського.

Остає нам відповісти д. Л.—му ще на заміт, що ми „викручуємо“ ся від закиду „свідомої неправди“, яку написали про утечу радикалів з Галичини. Д. Л. вчипив ся іменно слова „найостріїші“ радикали і каже, що „під найостріїшими Русинами-радикалами можна розуміти тільки ініціаторів пропаганди радикальних ідей, провідників радикального руху.“ Не треба чей же й спорити про те, чи розуміє д. Л.—ого єдино можливе, коли зважити, що і на Буковині є люди, що знають історію радикального руху імена його ініціаторів; ми-ж знали, що „Буковину“ читати муть, як бачимо, й провідники того руху, що на її статі обізвуть ся, як бачимо, й радикальні гавети; отже що ми не могли ніяк під най-

остріїшими радикалами розуміти тільки ініціаторів і тих провідників радикального руху, яких дякуючи сему рухові знають по імені навіть гімназисти. Під найостріїшими радикалами розуміли ми тих, що ізза свого надто острого радикалізму попали в конфлікт із своїм начальством і мусіли спасати ся перед переслідуваннями. Сам д. Л. виводить трохи далі нестійність своєї дефініції „найостріїших радикалів“, пишучи, що „між ініціаторами пропаганди радикальних ідей та провідниками радикального руху в Галичині не було людей на урядовій службі“, а власне із всего контексту нашої статі виходить, що ми говорили тільки про радикалів, що були на публичній службі. Коротко д. Л. поступив собі зовсім після звісної рецепти: Напиши мені три стрічки, а я тебе за них віддам на шибеницю. Д. Л. хотів повісити „Буковину“ за „свідому неправду“, ну і найшов гачок. Та чи й сей гачок такий сильний, за якого его уважає д. Л., про те свідчить его-ж таки фейлетон в 3. ч. „Громадянина“, що й ініціатори радикального руху мусіли кидати рідну країну. Та годі, а то д. Л. готов накинати ся на нас же гірше...

На остаток д. Л., що жадав від нас конче імен визначних радикалів, котрі перейшли на Буковину, дуже гніває ся, що ми сказали, що він сам о те старав ся. Ми й оправдали зараз таки сей крок. Се ним самим спровоковане „зводжене полеміки на особисті справи“ називає д. Л. тепер неджентельменським і наводить історію свого листу в тій справі, про який довідуємо ся з „Діла“ по раз перший, бо про его охоту прийти на Буковину знали ми від тутешних радикалів, що про се говорили.

Отсе наша відповідь на напасти д. Л.

Карль Міа.

Пророцтва Фурієра.

(Далше).

Продаючи по такій ціні, капіталісти, що основують підприємство, мають ще дуже значний заробок 16 до 17 проц. Якби такі кухні були зорганізовані на кооперативних основах, могли би дати такий самий заробок, або, як о те ходять, моглиб ціну порцій — і так досить низьку — ще більше знизити. Се вже практикуєть ся. Я не сумніваюсь, що подібні кухні устроять колись всі консумційні спілки. Кооператисти прийдуть в кінці до заключення, що для них далеко вигідніше доставати в кооперативній кухні готовий котлет, варену бараню, яєчницю, чим купувати всі ті предмети в сирім стані і більше, або менше чисто приготувляти їх дома і то буде далеко вигідніше, харч буде смачніший і обійдеться ся значно дешевше. Окрім того покаже ся, що ті кухні дуже важні для робітничих родин, де жінка, занята в фабриці, немає часу варити їсти.

Що ще хотів досягнути Фуріє своїм фаланстером? Приют для дітей Але і се може здійснитись без фаланстера. В багатьох містах є заведення, звані яслами, діточими приютами і т. п., в яких таксамо, як в пуполаті і бамбінаті Фурієра діти знаходять приют в той час, як їх матері заняті в фабриці. Правда, що ті заведення носять еконо-

мічний характер, але їх моглиб устроювати і кооперативні асоціації.

І так бачите, що друге пророцтво Фурієра вже надорозі до частинного здійснення через окремі заведення, які більше або менше входять в круг діланя кооперативних асоціацій, а на їх існування не впливає необхідність загального життя. Якби вони мали повести нас колинебудь в фаланстер, то, по крайній мірі, будуть вести поволі, лишавши нам багато часу до підготовавя себе до того.

III.

Фаланга згідно з системою Фурієра не повинна була бути просто консумційною асоціацією, що улекшує існування. Вона повинна бути передовсім асоціацією, що доставляє на спілкових умовах припаси до їди а інші предмети потрібні для членів, а також товари для продажу.

Ся асоціація повинна була повести за собою знищення наємної роботи. Якже зробила би вже так великий переворот?

Новіший промисл знає лиш два види роботи. Той, що працює в домашнім промислі і в дрібнім хазайстві, робить самостійно на своє ризико.

Він продає продукт своєї праці безпосередно публіці. Се автономні промисловці. Таким є мужик, що обрабляє свій кущик землі, і швець, що робить в своїй майстерні

В великім промислі, або в великім хазайстві робітники, зібрані в сотнях, а деколи навіть в ти-

сячах, роблять на хазайна, або на більшу компанію, Се — наємні робітники.

Але кожний з тих двох видів промислу має великі недостатки.

Перший, малий промисл, не відповідає вимогам нового промислу, який наслідком примінення машин вимагає співділаня все більшого числа рук.

Другий вид. промисл при помочи наємних робітників, ще гірший. Я не маю цілком наміру повторяти різних говірок, що ті громадні майстерні се тюрми, в яких капіталісти експлуатують робітників, що наємна праця се пережиток рабства панщини — я скажу тільки, що при тій системі енергія і спосібність робітника ніколи не проявлять ся в своїй силі. Досвід і здоровий розум доказують, що чоловік, роблячи на другого, ніколи не вкладає в діло тільки замишування і любови, як роблячи на себе.

Ось перший великий недостаток наємної праці. Не важко також зрозуміти, що така система мусить викликати необхідний конфлікт між інтересами хазайна, або капіталіста, а інтересами наємних робітників. В самій річі інтерес хазайна або компанії — дістати максимум праці за мінімум платні а коли інтерес наємного робітника очевидно в тім, щоби дістати максимум платні за мінімум праці — ось другий недостаток наємної праці.

На щастє можлива ще третя форма промислу, яку одначе різко примінює ся. Припустім, що де-сять, сто робітників одної професії, пр. друкарів

Піддаємо її під громадську контролю, якої не лякаємося, бо робимо громадську роботу після нашого найліпшого знання і сумління. Тому і тільки тому займаємося зловними закидами, немов би ми писали свідому неправду. Сим і кінчимо нашу розмову з д. Лозинським.

По Україні.

* В половині с. м. в житомирському окружному суді розглядалась одна цікава справа. На суд прийшло і кілька представників преси. Але не встигли вони сісти за столики, як до них підійшов судовий пристав Туркулевич і сказав: „Тут не можна сидіти, тут сидять експерти“. — А де ж можна? — спитали вони. „Не знаю, не моє діло“. І засперечалися. Далі пристав пішов і сказав представителю суда, що газетарі просять собі місця. Переговори він прибіг такий задоволений. „Знайдіть собі, панове, самі столики на стільці, а я не повинен“. — рішучо відказав він і заспокоївся.

* 14. лютого ранком, за дві верстви від Дубна покарано на смерть двох канонірів 32 артилерійської бригади — Нижегородова та Ускова. На смерть їх було засуджено за розбишацький напад ще 1907 року з думкою пограбувати та вбити троє Жидів у с. Козлику, ровенського пов.

Коло 8. год. рано на місце кари прийшло начальство, котре по закону повинно бути при карі, ряд поліцейських, команда і один ескадрон чугуївського полка. Засуджених по одиниці привезли саньми під вартою. Нижегородов увесь час перед нарою був дуже засмучений, а Усков бадьорився. Як мали вже Ускова вішати, то він розпроважався з товаришами-салдатами, побажавши їм „щасливо добути службу і щасливо вернути ся до дому, а ми, додав він, йдемо в сиру землю“. Тут кат зручно накинув на обох засуджених петлі і вони повисли. Але через кілька хвилин Ускова петля зірвалась і він падаючи, став на ноги. Кат проворно підскочив до него і накинув йому другу петлю і кара таки сталась.

* У Львові заснувалося дня 14. лютого с. р. „Відроджене“, українське протияльогольне товариство. Діяльність сего товариства розтягається на Галичину, Буковину і взагалі краї заступлені в австрійській раді державній, а його цілю є: визволити український нарід від впливу алькоголю через цілковиту повздержність від напиктів, що містяться в собі алькоголь а також інші забурюючі середники, уважаючи сю повздержність за конечну підойму до духового, материяльного і фізичного движення українського народу. До досягнення наміреної цілі буде змагати товариство такими способами: улашдувати виклади, відчити і дискусії, поучаючи о шкідливості алькоголю та інших се-

або боднарів заводять асоціацію. Припустім даліше, що вони користують ся довірем, щоби дістати необхідні капітали, або що мають до такої степені енергію та постійність, що особистими ошадностями зберуть той капітал. Припустіть ще, що вони, розуміючи добре свої правдиві інтереси, поручають ведене діла найбільше спосібному членови, якому не будуть жалувати платні відповідно до важности його функцій. Бачите, що я припускаю готовість комплексу таких услівель, що не є легкі до здійснення, але можливі на кождий случай. І ось подібна організація представляє те, що називає ся в творчю кооперативною спілкою і завдяки тій асоціації наємна праця зникне. Кождий робітник, роблячи на асоціацію, в якій він сам має участь, робить в дійсности на себе. І кождий робітник стає властителем, або що найменше, співвласителем продуктів своєї праці, бо ті всі роботи, прим. друкарські роботи, чи бочки, продає асоціація. І таким чином, наслідком тої системи, робітник користується „повним продуктом своєї праці“. Тому можна припустити, що при такій формі промислу робітник проявить максимум своєї робочої енергії, а вічна борба між хазяїном а наємними робітниками зчезне, бо не буде більше ні хазяїна ні наємних робітників, а рівноправні члени асоціації. Отсю форму промислу похваляв Фуріє та стремив до її здійснення:

„Дух власности є найбільше могучим движником для одушевлення цивілізованих народів: без

редників задурюючих; видавати та ширити брошури і часописи о шкідливості алькоголю; улашдувати протияльогольні зїзди, закладати по містах і селах безалькогольні гостинниці, лічити алькоголіків і закладати для них лічниці; улашдувати забави, концерти і прогульки; засновувати філії товариства. Члени товариства ділять ся на: дійсних і членів-прихильників. Дійсним членом стає кожда особа, котра зложить обіт, що як довго до товариства буде належати, буде повздержувати ся цілковито від пияти напиктів містяться в собі алькоголь та що через весь той час не буде ними частувати (угощувати) нікого у себе в дома, або де-небудь і котру виділ товариства в члени прийме. Членом-прихильником стає кожда особа, котра не уживає постійно напиктів містяться в собі алькоголь, признає шкідливість алькоголю і потребу борби з алькоголем. Дійсні члени платять вписове в висоті коштів продукції грамоти і відзнаки товариства, які кождий дійсний член від товариства одержує. Члени-прихильники платять вкладку, яка виноситься найменше 6 корон річно. Металеві відзнаки, гарно виконані із написом й емблемою товариства. В кождій громадї, в котрій знаходиться 10 дійсних членів товариства, може ними бути заснована філія за призволенем головного виділу товариства.

3 внутрішніх справ.

Утворене славянського блоку в парламенті викликало велике занепокоєння серед німецьких послів. Німці боять ся, що сей блок в порозумінні з не належачими до блоку славянськими клубами Українцями і Поляками буде домагатись славянського президента палати.

„Corr. Centrum“ констатує, що в парламенті буде те сторонництво міродатне, яке знайде вихід в язиковій квестії. „Corr.-Centrum“ сподієсь, що новозаснована славянська унія схоче підняти ся того наміру і внесе окремий проєкт в парламенті.

Новий парламентарний кабінет має бути в найближшій будучности зреконструований. Між иншим має прийти до зміни міністерства для Галичини, яке форсує „Коло польське“ в цілі повалення Абрамовича. Між кандидатами виписують др. Гломбінського, Дулембу і Залевського.

Крім ревізій переведених у чеських радикалів в Празі переводять ся ревізії ще в інших містах. Пос. Кюфачеви заборонила прокуратурия виїздити з Праги.

приблизування можна уважати працю властителя вдвоє більше продуктивним від праці наємного робітника. Потверджують се щоденні факти: робітники є лїниві та неповоротні, як роблять на себе — вони справдішні феномени зручности та проворности.“

„Першою задачею політичної економії повинно би бути ввудмане способу переміни всіх наємних співробітників та інтересованих співвласителів.“

Сю переміну наємних робітників на інтересованих співвласителів повинна зробити, після думки Фурієра, асоціація, звана фалянгою.

Фалянга як витворча асоціація, мала би характер звичайної акційної спілки, з тою лише ріжницею, що у функціонуючих під теперішній час акційних спілок капітали, так основний, як й оборотовий, належали до акціонарів, що не беруть участі в промислі особистою працею, а часто й не обзнакомлених з підприємством, між тим, коли в Фалянзі весь спільний капітал повинен належати до робітників. Очевидно, що на перші часи, Фалянга повинна би постаратись о відповідний капітал на устроєння фабрики, машин і т. п. видаючи акції, або облігації, які купувалиб капіталісти, але Фуріє сподівався, що завдяки ріжним комбінаціям, які годі подрібно розбирати, кооператисти спроможуть ся скоро на сплату тих довгів і, відсунувши чужих, стануть акціонерами підприємства.

Заграничний огляд.

— В льондонських кругах уважають напружену ситуацію між Австрією а Сербією дуже небезпечною для Європейського мира — тимбільше що в військових російських кругах панує ворожий настрій проти Австрії. Наслідком того домагають ся сейчасової інтервенції держав, бо мала дрібниця може спровоадити війну. „Daily Graphic“ подає вістку, що як досі конференція не збере ся, Австрія буде мусіла розпочати воєнні кроки.

— В берлінських дипломатичних кругах запевняють, що Австрія не вислала ще виправді ультиматум, але мимо того уважають ситуацію дуже напруженою.

— З Парижа доносять, що тамошний міністер заграничних справ Піхон відбув в трьох послідних днях конференції з амбасадорами: німецьким, італійським, англійським та російським. На нарадах обговорювано можливість спільної пропозиції в цілі полагодження австро-сербського непорозуміння.

— З Білгороду наспіла вістка, що кабінет Велімеровича подав ся до димісії. Старорадикали задумують утворити кабінет зложений з провідників всіх партій з Пасічем на чолі. Якби той намір не вдався, Велімерович зреконструує новий кабінет.

— Болгарський міністер заграничних справ одержав в суботу вістку, що цар Микола рішив ся признати Фердинанда королем і прийме його з королівськими почестями, даліше, що Росія звернула ся в тій справі з ініціативою до інших держав. Першу, недокладну вістку про се дістали міністри, які перебували в Ямболі. В поінформованих кругах запевняють, що тепер признають самостійність Болгарії й інші держави.

— Вістка з Софії про те, що Росія признала Болгарію королівством викликала в Білгороді величезне вражіння.

НОВИНКИ.

Чернівці, 22. лютого 1909.

Календар. Понеділок, 22. (9.) Никифора, Романа, рим. Стол. св. Петра. Вівторок 23. (10.) Харлампія, рим. Петра. Дом. Середа 24. (11.) Власія, Теодора, рим. Мотія, Ам.

Справа Мирослава Січинського. Слідчий судня п. Версон доручив вже Мирославу Січинському новий акт обжалованя. Розправа відбуде ся правдоподібно в другій половині марта.

Бомба в Кракові. Передвчера о 8 год. вечером в домі в Ринку, де міститься аптека „Під білим орлом“, вибухла бомба. Наслідком вибуху завалили ся сход і повилітали віконниці. Поліція позби-

„Тоді бідний член Гармонії, що мав лиш частину акції, стане співвласити тилем цілого заведеня. Він зможе сказати: наша земля, наші хати, наші замки, наші ліси, наші фабрики, наші заводи! Все те буде його власністю, бо він буде мати участь в управі усім движимим і недвижимим майном.

Не треба би, одначе, думати, що Фуріє признав кооперативні асоціації виключно для робітників, не допускаючи богатих капіталістів до участі в них. Противно він думав (думка в висшій степені щаслива і глибока), що ті асоціації могли би дати лиш тоді найлучші результати, колиб, не будучи виключно робітничими або буржуазними, зєднали представителів всіляких культурних клас.

„Дуже важною річю є те, щоби в склад фалянги увійшли люди нерівні так в маєткових, як і в інтелектуальних відношенях. Фалянга, в якій нерівність буде релефно виріжнати ся буде найбільше досконале в Гармонії“.

Ось вам нове пророцтво більше приемне по своему характері, чим попередне. Чи і воно знаходить ся на дорозі до здійснення?

Висше показав я вам, від кілько ріжнородних услівель залежить розвій продуктивних кооперативних асоціацій. Та не менше можність їхнього істнованя доказує той факт, що у Франції та в інших краях вже з'організувались та успішно

рала кусники бомби, аби дійти, чим она була наповнена. Підозрюють, що бомбу підкинув бувший лаборант в згаданій аптиці, який відгрозився перед двома тижнями аптикарови.

Союз руских хліборобських спілок на Буковині „Селянська Каса“, стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою дістав від ц. к. міністерства рільництва субвенцію за роки 1907 і 1908 по 7000 корон, а 3000 кор. як одноразову допомогу на уряджене товарного відділу.

Шабля за 250 тисяч доларів! Звісний американський мільйонер Пермон Морган закупили сими днями від пані Тайлор в Балтіморі шаблю Вашингтона за 250 тисяч доларів. Шаблю сьомав Вашингтон при собі в р. 1783, коли складав гідність начального вождя сухопутної американської армії. Шабля є незвичайно гарно різьблена із срібною рукоятю.

Горкий без вітчизни. Дехто гадав би, що для такого письменника як Горкий ціла земська куля вітчизною, а між тим так не є. Правда його „вітчизна“, Росія, жде на нього з вітвертими дверима тюрми. Та се ще не все. Горкий пересидів вже кілька місяців в російській тюрмі і занедужав на груди недугу. Коли пустили його на волю, перебрався в Італію, до Неаполя для покріплення здоров'я. Тепер же російська поліція зажадала, щоби італійське правительство видало їй Горкого, бо проти нього ведеться час дохіджене. Італійське правительство, послідними часами трохи заприязнене з Росією, було ще на стільки куртуазне, що — як подають депеші, веліло йому лише оставити межі Італії. Де йому тепер глядати вітчизни, коли майже всі держави „заприязнені“ з Росією. Навіть республіканська Франція заприязнена, там скорше мають захист всякі Азеві, як борці за волю. Знаємо теж, що і республіканська Швейцарія послідними часами не лишня в трактованні борців за волю. Остаеться одна вільна нова земля, Америка. Але і там вже був Горкий, а свободні горожани свободної Америки (в Злучених Державах) показали йому на перший привіт американський „кодекс моральності“. „Cortiere d'Italia“ пригадує, що минулого року італійська поліція слідила Горкого під час его побуту в Римі і ждала від него, щоби виїхав з відтам. В сути річ ходило о се, щоби Горкий опустив Італію перед приїздом царя. Тепер та часопись коментуючи приказ арештованія Горкого, констатує, що Горкий знаходиться на острові Капрі і каже; російське правительство буде мушкетером ждати видалення Горкого, однак маємо надію, що се не нарушить приязних відносин між Росією і Італією.

З черновецького університету. 20-с. м. скінчився в тутешньому університеті перший семестер шкільного року 1908/9. Вписи на літній семестер починають ся 22 с. м., а кінчать ся 8. марта.

Взаємне убийство. При артилерії в місті Любляні служили „дугефірер“ Рудольф Вальцок і капрань Когой. Були вони дуже сердечними приятелями і на своє нещасте залюбившись у одній дівчині. Але хоч були щирими друзями, тут один другому не хотів уступити. Один казав, що не годен буде жити без любові дівчини, а другий теж саме. Довгий час мучились любов'ю в одній „милій“, а нарешті, коли збого їм було вже за багато, постановили покірничати з любов'ю, рішили відобразити собі життя. Одного вечора вернули від дівчини, а коли в касарні все спало, підійшли нишком до своїх ліжок, порозпинали ся до сорочки, забрали службові

револьвери і приложили один другому дула до грудий у місці, де товкли ся серця. На команду одного з приятелів, грянули рівночасно два вистріли і оба повалились трупами на місце. Заким збіглись розбуджені вистрілами жовніри, приятелі не давали вже найменших признак життя. Із листів, які лишили до родин, довідались, що згинувли ізза дівчини.

Стан просвіти в Європі. Стан просвіти в поодиноких державах в Європі показують найяснійше слідуєчі числа. На 1000 мешканців ходить до народних шкіл: в Росії 42, Сербії 42, Румунії 50, Італії 34, Греції і Болгарії 96, Іспанії 107, Бельгії 124, Данії 123, Австро-Угорщині 140, Франції 143, Швеції 146, Німеччині 147, Англії 150, Норвегії 152, Швейцарії 154, Голандії 160. Одна середня школа (гімназія, семінар учительський) і т. д. випадає в Росії на 120.000 мешканців. Під тим зглядом Росію перевишав одна тільки Сербія, де одна середня школа випадає на 150.000 мешканців. За се в Норвегії одна середня школа випадає всего на 27.000 мешканців. Один університет припадає в Росії на 13.500.000 людей, в Австрії на 4.280.000, Болгарії 3.750.000, Німеччині 2 мільйони 750.000, а в Швейцарії на 475.000 людей. На 1000 рекрутів зовсім не вміє читати ні писати в Росії 680, в Румунії 690, Сербії 796, в Італії 307, в Греції 300, в Австро-Угорщині 220, в Бельгії 83, Франції 40, Голандії 21, Англії 10, Швейцарії 4, Данії 2; в Швеції випадає таких, що не вміють ні писати ні читати 8, а в Німеччині 4, але вже на 100.000 рекрутів. З сего видно, що з усіх цивілізованих краях світа цар-батюшка найменше дбає про просвіту і тому то в его царстві панує найбільша темнота. І не дивниця, що лиш завдяки такій кромішній темноті можуть народи терпіти такі порядки як в Росії.

Записки Баная. В парискій газеті „Matin“ друкують ся тепер дуже цікаві записки Баная. Як відомо, — Бакай служив зразу в охрані, а відтак пристає до революціонерів. В своїх записках він змальовує жите охрани і охраників. Наводимо кілька найбільше яскравих фактів з его малюнків. В 1905 році на чолі охранный поліції стояв Петерсон. Се, як каже Бакай, була безумовно чесна людина, що ніколи не робила провокаційних виступів. Така поведінка Петерсона не подобала ся его підвладним. Вони не могли скорити ся обмеженню їхньої сваволі. На Петерсона посилали ся доноси. Через се разом з Петерсоном призначено було когось Я., що намагав ся зовсім инакше вести діло. З початку 1905 року, — оповідає Бакай — одна польська соціалістична партія заснувала бойову організацію. До сеї організації пристає два агенти охрани. — Ш. та А. Згаданий Я. разом з другим чиновником охрани Г., підговорили сих агентів не давати ніяких відомостей Петерсонові, а лише їм. Агенти-провокатори і згодились. Тоді Я. послав в Петербург свого товариша Г. до М., що мав високу посаду в охрані з доносом, що Я. тут викрав склад зброї революціонерів та лабораторію бомб. Зробити се він зможе тоді, як Петерсон нічого про се не знає. М. сподобало ся се. Таким чином він міг підняти ся на вищу посаду, та ще й скинути нелюбого Петерсона. Порішили всі відомості давати, минаючи Петерсона, прямо в Петербург. Петерсон не знав про се і дивувався, чому не одержує відомостей саме тоді, коли революційна боротьба була дуже остра: вбивство йшло за вбивством. На слідстві виявилось, що особи, які брали участь в убий-

ствах — були відомі поліції, але вона не робила заходів проти них. Тимчасом, через діяльність Я. серед охраників панувала дезорганізація. Згадані Ш. і А. ніяк не могли викрити зброї. Тоді Я. з своїм товаришем Г., беруть ся до другої роботи. Вони вмовляють агентів-провокаторів вбити Петерсона. Для сего вони розпустили чутки про злочинність его, радять, де найкраще вбити его і т. п. Тільки зовсім випадково се вбивство не зроблено. Тоді Я., умовляє тих самих агентів вбити при помочи революціонерів генерал губернатора Максимовича. Він думав, що вбивство Максимовича зовсім підерве становище Петерсона. Се зробило було дуже трудно. Тоді агенти взяли та й розказали Петерсонові всі вчинки Я. На підставі сих відомостей Петерсон арештував Я. та Г. Приїхав чиновник з Петербурга, розслідив справу. Та так нічого й не вишло Я. і Г. випущені були на волю. Скоро Г. знов поступив на службу. А Я. втерся в Бакинський відділ охрани, де нозабаром устрив в подібне діло. М-ва навіть не потурбували, а Петерсона скоро призначили на иншу посаду. Далі Бакай оповідає про становище варшавської охрани.

Оповістки, іменованія і т. п.

Іменованія. Радниками і начальниками суду іменовані: Гедемія Лисинецький у Вашківцях і Франц Гашлер у Вижицях; радниками суду: Йосиф Бартошик, Агенор Фрайндль і др. Арнольд Леман в Чернівцях; Клявдій Стефанелі в Сучаві; повітовими судьями: Віктор Полонік і Іларіет Гаїна в Сучаві, Антін Мігдаль в Радівцях, Андрій Глинський у Вижицях, Франц Залуский в Чернівцях, Вруно Канель в Сторожинці і Рудольф Кох в Чернівцях; судьями: Ото Томович в Кимполунзі, Арнольд Шібер в Сторожинці, Василь Рей в Кимполунзі а др. Самуїл Браєр в Сереті.

Перші загальні збори тов. „Гімназійна бурса“ в Вижицях відбулись в четвер 4. марта у люкалі товариства „Руска Бесіда“ в домі п-ї Москви. Початок о 6. годині вечером. — Порядок денний: 1. Справозданє з дотеперішньої діяльності. 2. Вибір виділу. 3. Вільні внесення і запитаня. О численну участь просять ся. *Михайло Івашко*, голова.

Датки і жертви на Гімназійну бурсу у Вижицях зложили дальше Вп. Панове і Пані: о. Стефан Маланчук 1 К, Методій Огороднік 12 К, Нотар Ключер 5 К, Семен Кульчицький 10 К, Мавр Гірш 2 К, др. Вльковф 60 К, Марія Вітенко 13 К, Йосиф Іванік 5 К, Марко Фльора 2 К, Панталімон Виноградник 10 К, др. Фербах 2 К, Летовский 32 К 70 сот., Вол. Ясеницький 4 К, Адольф Файке 2 К, Кароліна Файке 1 К, дрібні датки 6 К 65 сот., американські Русини 100 К, др. Сошин 22 К, о. Ер. Лисинецький 5 К, Володимир Галицький 4 К, др. Теодот Галіп 10 К, з судової злагоди 10 К, акад. тов. „Січ“ 80 К, п-ні Шадковська 22 К 50 сот. (складка), Прокоп Войко зібрав на всеїло у Чорногузах 5 К.

З Буковинського Бояна. Проби на шевченківський концерт відбувають ся що вівторка і суботи від год 6—7 вечером. З огляду на те, що концерт має відбутись з кінцем марта і час вже короткий, просять виділ всіх членів являтись точно на пробах. За виділ товариства: *др. В. Гузар*, голова, *С. Іванюк*, писар.

Із штуки і літератури.

Репертуар міського театру. Вівторок 23. „Der Rastelbinder“, середя 24. „Die Liebe wacht“, четвер 25. бенефіє капельмайстра Ганса Мона „Die Bohemie“ опера в 4. діях Пучіного, п'ятниця 26. представлене на дохід „Робітничого Дому“ „Die Jüdin“, субота (по пол.) VI. представлене для учеників „Othello“, (неч.), „Moral“ комедія в 3. діях Тома, неділя (по пол.) „Die Puppe“.

Телеграми „Буковини“.

Чернівці, 22. лютого 1909.

Білгород (Кб.). Вісті австро-угорської преси про найзвичайні військові зарядженя і про скріплене положення короля треба уважати за перекурчене фактичного стану річ. Фактично в посліднім тижні не зайшло нічо, щоб могло дати причину до алярмуючих вістей.

Білгород (Кб.). Вчора рано відбули ся збори, які мали на цілі запротестувати проти сербського процесу о зраду стану в Кроації. Збори, в яких брало участь около 5000 людей, ухвалили резолюцію в якій відперто клевети кинені на Сербію при нагоді процесу у Відні і Будапешті і звернено увагу Європи на сеї процес, який приносить сором цивілізованому світові в 20. століттю. Відтак повитав збори присутній російський журналіст Мещерський в імені російського народу, який з'уміє удержати славянську солідарність. Збори відбули ся зовсім спокійно.

функціонують анальоґічні асоціації. З існуючих асоціацій найзнаменитіший є згаданий вже фамілістер в Гіз.

Правда, організувати продуктивні асоціації багато труднійше, ніж консумційні. Та досвід показав, що послідні є найлучшим средством до постиження перших і що цілу справу улепшує ся значно, як заводити з початку консумційну кооперацію. Тоді, коли ваше положення достаточо усталилось, коли, вистанете властителями якогось капіталу, буде вам вигіднійше хіснуватись власним млином, чим купувати муку. Намість того, щоб купувати біле, матерії, обуву, ви обчислите, що для вас більше вигідно збулоб заснувати свої власні майстерні та фабрики. Знаменита спілка рочдельських піонерів, що розпочала собою історію консумційних спілок робила так: Наперед заложила маленький склепик, що був колиською спілки. Опісля уряджувала та спілка млини, прядільні, ріжні фабрики і перемінялась в кінці в продуктивну кооперативу. Всі асоціації повинні піти за приміром своєї старшої сестри.

А окрім того, такий був план Фурієра, фаланстер має бути передовсім „домашною“ себто консумційною асоціацією.

IV.

Заступаючи наємну роботу асоціацією, сподівався Фуріє зробити працю більше привабною — в чім не омилав ся. Але як у тої людини зроди-

лась яка думка, він не задержував ся в половині дороги, а доводив її до краю божевілья. Він твердив, що завдяки чудесним свійствам кооперації праця буде розривкою, вдовільлем, без примішки терпіння, дійсним празником, який буде повторятись з дня на день, а ніхто не буде хотіти його вкорочення. Отся ідея привабної праці, займаючи таке видне місце в системі Фурієра є без сумніву одною з найбільш химерних його фантазій.

Щоби її здійснити, він видумав таку комбінацію. Фаланстер має бути не одною більшою асоціацією. Він має складатись з великого числа малих асоціацій, які Фуріє назвав серпами і кожда серія займає ся якою небуть віддільною галузю промислу. Кожда людина має бути рівночасно членом двайцяти, або трийцяти таких маленьких асоціацій — серій та має по черзі переходити із одної серії в другу, себто в протягу дня приймаючи ся за вісім чи десять різних робіт. В тій ріжнородности праці бачив Фуріє необхідне услівля привабної праці. Воно, після його думки, вдоволялоб вроджену людську охоту до зміни занять.

Він думав, що завдяки тим частим змінам люди не будуть ніколи томити ся, ні скувати.

(Дальше буде).

Найстарший товаровий дім **В. БАЛЬТІНЕСТЕР** Найстарший товаровий дім

Чернівці, ул. Головна (Енценберга) ч. 3.

Заложений в р. 1873.

Склад ц. к. уприв. фабрики товарів з альпаки і хінського срібла В. Бахмана і Ски у Відні.
Склад капелюхів І. Генрика Іти у Відні, Йос. Піхлера і Синів в Грацу.

Телефон: число 301.

Лякерки, черевиків і мешти.

Циліндри і кляки.

Різнородні Рукавички.

Панчохи і шкарпирки у різних красках.

Мужескі фраківі сорочки.

Ковнярики, маншети і хусточки до носа.

Вахлярі, цигарнички і пера струсєві.

Шовкові шалики.

Боа з пер.

Шовкові шарфи і відзнаки на баль.

Парфуми і мила, пудри, шіточки і гребіні.

Черевиків до снігу і кальоші найліпшої сорти.

Самостійний склад Саночок із льобеньської стали і феніксу по цінах фабричних. Різнородні деревляні Скі і всякі артикули для саночників.

Товари футрянні і вовняні по знижених цінах, як також різні зимові артикули.

Рушницї, збруя і мунїция.

УВАГА.

Котрий фактор від женїня би ся зго-
лосив, то получить велику надгороду
грїшми. Особливо котрий би ся знай-
шов щоби се одному факторови Фух-
сови, жидови зголосив, то так само
за тоє надгороду получить. Понеже
той пан Фукс дуже славний чоловік є.
Адрес: І. А. poste restante Чернівці.
Термін до 5. III. 1909. 31 (2—2)

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм єсть **NERVOL**

„Назва право забезпечена“
антикара др. Ю. Францоа
в Тєрополи.

Се є знамените усмиряюче средство до
натираня против всяких ревматичних
болюв, простуджєня, ломаня костий, пле-
чий гїстця і нервових недуг. Прошу ува-
жати на напис „Nervol“ і не прини-
мати ніяких „Нєрвотонів“.

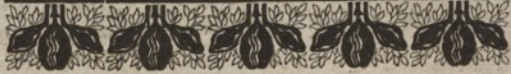
Цїна флакона 80 сот. 10 флаконів (фля-
шочок) 8 кор. з оплатою і опакованєм.
Тисячки листів з подякою. — Висїлка
2 рази денно до всіх країв.
В Чернівцях на складї у Шмїда
і Фонтїна, в Сєлєтинї в дрогерїї
мєдїцинальнїї Стерїшуса.

Друкарня тов. „Руска Рада“ в Чернівцях
пошукує

Практиканта.

Вимагає ся: укінчений 14 рік житя,
укінчена І. класа гімназияльна або ре-
альна, знанє рускої і німецької мови,
і свїдоцтво лікаря, що петент є зо-
всім здоровий. — Близші інформації
удїляє заряд, в канцелярії друкарні
при улиці Петровича ч. 4.

Жєню ся.

Красний блондин 30
літ православної ре-
лігї, у цїсарскїй за-
декретом службї в
Чернівцях, 1.675 кор.
річної платні, шукає собі жени учительки із
матурою або іспитом. Може она бути ріжної
релїгї лиш не жидівської, має бути дуже
красна га гарний стан мати, без жалного ма-
єтку лиш аби добре серце мала. Остаточнє
може бути не учителька, або навіть вдова
без дітий до 30 літ, лиш аби мала маєток
або готових грошей найменше около 20.000 К.
готівкою. — Фотографія пожадана, відтак
верне ся ся її назад. Адрес: І. А. poste re-
stante. Чернівці Термін від 1 марта 1909.

Великий зарібок

принєсєть побічне занятє кождому господарови, купцєви предпрїїмцєви
урядникови і т. п.

До виробу

Цементових дахівок

не треба фахового знаня. До того спеціальних машин також на
сплату ратами, достарчає

155 (—)

І. ШИМОНОВИЧ

Чернівці, ул. Сьвятої Тройці ч. 20.

склад фабричний машин для загального цементового виробу.

Проспєкта коштїв і цїнники даром. — У всіх мїсцевостях Буковини
і схїдної Галичини, пошукуванї заступники. — Писемні офєрти адре-
сувати на повисшє фірму.

Найперше і найбільше буковинське етаблїсєма в тїй галузи.

Хемїчна пральня і фарбарня
ДАМСКОЇ І МУЖЕСКОЇ ГАРДЕРОВИ,
унїформів і ріжнородних материй, як: футер, материй на
меблї, гардинок, занавїсок, портиєр, рукавичок Glacé
і корунок.

Спеціальність: Хемїчна пральня і фарбарня
шовків найліпшої сорти. Взірцева фарбарня і зна-
менита пральня фіранок ріжного рода.

САЙФЕРТ І ТУЧАПСКИЙ, Чернівці

Централка:

ул. Руска ч. 15.

Мірні цїни.

Філія:

ул. Кручена ч. 1а

теперїшня ул. Дра Райса

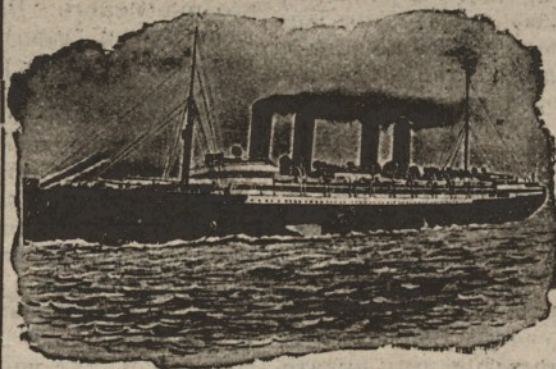
Виконанє без закиду.

169 (—)

Замовленя з провінції сейчас.

Цїнники даром і оплатно.

Купуйте лиш у своїх людей!

Новоотворене

Високою
и. к. краєвою управою кон-
цєснонованє

Мїжнародне

Бюро Подорожи

„СЬВІТ“

Сїредкїй і С-ка

в Чернівцях (Буковина), улиця Кохановского число І.
165 (—) видає карти корабельні до

Капади, Сполучених Дєржав (Америки),
Аргєнтини, Бразилїї, Азїї, Африки
і т. д. і т. д.

Карти на желїзницї європейскї, канадїйскї та американскї.
Карти на спальні вози. — Карти прогульковї та окружні.

Купуйте лиш у своїх людей!

Г. ФАЙЛЕР

усувач нагнїтон

Чернівці, улиця Руска ч. 8.

Доставцї для буковинського звязку урядників

Міжцер & Шехтер, Чернівці

Ринок (напротив буковинської щадницї)

поручають свій багато асортований склад осїиних і зимових артикулів: **Капелюхи** з льо ену, фільцу і плїшу, з ц. к. над-
вірних фабрик капелюхів В. Плєса, Антона Піхлера, І. Гїкля Синів, як також італїйської фабрики капелюхів G. Borsalino.
Шапки з льодєну, футра і сукна ріжного рода. — Плїшові і суконні чєпці (капузи) для дітий. — Шалї і хустки з женїлі,
вовни і шовку. — Білє для панів і дітий, білє і у красках, ковнярики, маншєги, краватки, обгортки, рукавички, пань-
чохи, шкарпирки, шєльки, палички і камизєльки. **Великий склад черевиків**, найєлєгантнїйше виконанє, для панів,
пань і дітий, як також американскї черевиків так званї Goodyaer Welt. Найбогатшїй вибір у товарах **футрянних**
і волїчкових ріжного рода. — **Артикули для саночників.** — **Артикули до подорожи** — **Коци** плїшові і з верблєдової вовни.
Правдиві петєрбургскї кальоші.

Замовленя з провінції дешево і сейчас.